

REMISSVAR

2024-08-19

Fi2024/00826

Till

fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till

fi.rsa.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar: Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (SOU 2024:24)

Småföretagarnas Riksförbund är ett förbund av småföretagare för småföretagare och har som syfte att påverka politiska beslut för att göra det tryggt, enkelt och lönsamt att driva företag. Förbundets näringspolitiska program inrymmer förslag på vad som behöver förändras och förbättras för att stärka företagsklimatet för mikro- och småföretag (SME:s) på ett nationellt plan.

Bakgrund

I betänkandet föreslås bland annat att det ska införas en ny straffrättslig reglering som omfattar statliga företagsstöd. Vidare föreslår utredningen att det ska införas en ny lag om underrättelseskyldighet när det gäller statliga företagsstöd.

Yttrande

Småföretagarnas Riksförbund tillstyrker förslagen i utredningen och understryker att det är en viktig markering att införa en ny lag om subventionsbrott.

En viktig bakgrund är att den svenska samhällsdebatten länge utgick från ett perspektiv där kriminalitet närmast betraktades som en icke-fråga för näringslivet. Ett illustrativt exempel är en rapport skriven av Globaliseringsrådet, en expertgrupp som mellan 2007 och 2009 genomförde en rad djupgående analyser på uppdrag av den dåvarande regeringen om företagandets förutsättningar i Sverige. I mitten av 2009 publicerades rådets slutrapport *Bortom Krisen - Om ett framgångsrikt Sverige i den nya globala ekonomin*. I den 115 sidor långa skriften fanns mer än hundra referenser till ordet skatt och närliggande ord som skattesystem. Begrepp som kriminalitet och brott togs bara upp i ett stycke, där rådet slog fast att Sverige har en låg kriminalitet. (Globaliseringsrådet 2009).

Oseriösa bolag är ett stort problem som påverkar hela samhällsekonomin. I rapporten *Brott mot företagen* från 2023, av Dr. Nima Sanandaji framtagen för Småföretagarnas Riksförbund, visar det sig att brottsligheten är ett av de största hindren för småföretag i Sverige. I rapporten har vi valt att kalla de kriminella företagen, *den svarta ekonomin*, och den utgörs av bolag som ofta har svart arbetskraft, icke betalar moms och skatt, sökande av bidrag utan grund osv. Den svarta ekonomin är fall när kriminella gäng investerar i, är små verksamheter som tränger undan småföretagen. De svarta affärsverksamheter i den svarta ekonomin som drivs av de kriminella gängen, liksom annan kriminalitet, utgör ett av de största hindren för företagare i Sverige. Särskilt hårt drabbas de mindre företagen.

Kriminalitet är en allvarlig utmaning för företagen i Sverige och medför samtidigt olika former av kostnader. Rapporten visar att kostnaderna för kriminalitet uppgår till 92 miljarder kronor per år, varav 58 miljarder kronor är kostnader för små och medelstora företag. Enligt rapporten är detta ett stort problem för företag som är utsatta för brottslighet, och det gör det svårt för företagare att driva sin verksamhet. Idag är bolag både brottsoffer och ett brottsverktyg. Det syns inte minst när det gäller exempelvis välfärdsbrott som också ökat. Under Corona kämpade småföretagare och fick inte del av statens Corona-stöd, samtidigt som kriminella element tog över bolag och använde dessa för att tillskansa sig stödet istället. Det är viktigt att komma till rätta med den grova organiserade brottsligheten och felaktiga utbetalningar av bidrag snedvrider också konkurrensen. Kriminella ligor investerar ofta i illegala affärsverksamheter som genom en osund konkurrens tränger ut de legala jobben. En enkätstudie bland medlemsföretagen i Småföretagarnas Riksförbund visar också att utsatthet för svart konkurrens är ett lika stort problem som utsatthet för annan kriminalitet bland medlemsföretagen. Var sjätte småföretagare upplever alltså att antingen den direkta kriminaliteten, eller den indirekta kriminaliteten i form av konkurrens från svarta verksamheter är det allra största hindret i verksamheten.

Det behövs också sägas att liksom företag används som brottsverktyg är det tydligt att även problem finns ute på en del myndigheter. Tyvärr finns exempel på att fusket också sker inom anslagsgivande myndigheter, där det t ex nyligen rapporterades om omfattande missbruk inom Vinnova, där personal och deras släktingar stod som mottagare av stöd. AI-verktyg för att hitta mönster på avvikelser har också visat sig vara effektivt.

SKR, Sveriges kommuner och regioner, har i sitt remissyttrande lyft att det bör utredas om subventionsbrottet bör omfatta även stöd från regioner och kommuner. Småföretagarnas Riksförbund delar att det bör tittas på om att införa ett straffrättsligt skydd även för kommunala och regionala företagsstöd.

Småföretagarnas Riksförbund vill dock skicka med att det är viktigt att myndigheternas inhämtning av information måste fokusera på att minimera de onödiga administrativa kostnaderna och inte medför en ökning av regelbördan för seriösa företag.

Caroline Szyber, vice ordförande
Småföretagarnas Riksförbund